

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně: **nezl. A. K.**, zastoupená zákonnou zástupkyní T. K., proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 5. 2024, č. j. 14 A 12/2024 - 51,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyni byla dne 5. 10. 2022 udělena dočasná ochrana podle § 3 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále jen „zákon č. 65/2022 Sb.“). Následně ji byla dočasná ochrana prodloužena do 31. 3. 2024.

[2] Dne 7. 3. 2024 se žalobkyně spolu se svou matkou dostavila na pracoviště žalovaného za účelem prodloužení dočasné ochrany. Žalovaný v cestovním dokladu žalobkyně zjistil, že jí bylo uděleno dlouhodobé kanadské vízum. S ohledem na to dospěl k závěru, že udělením tohoto víza došlo k zániku dosavadního oprávnění žalobkyně k pobytu za účelem dočasné ochrany podle § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb.

Žalovaný proto žalobkyni v úředním záznamu ze dne 7. 3. 2024, č. j. OAM-0043657/DO-2024 (dále jen „úřední záznam“), nevyznačil další štítek osvědčující prodloužení dočasné ochrany a její dosavadní vízový štítek označil za neplatný.

[3] Proti tomuto postupu podala žalobkyně k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) žalobu na ochranu před nezákonným zásahem. Domáhala se toho, aby soud rozhodl, že zásah žalovaného spočívající v prohlášení zániku dočasné ochrany byl nezákonný, a aby soud žalovanému zakázal pokračovat v porušování práv žalobkyně a přikázal mu obnovit stav před prohlášením zániku dočasné ochrany.

[4] Městský soud napadeným rozsudkem rozhodl, že zásah spočívající v prohlášení zániku dočasné ochrany žalobkyně dle úředního záznamu je nezákonný. Dále rozhodl, že se žalovanému zakazuje pokračovat v porušování práv žalobkyně a že se mu přikazuje, aby obnovil stav před prohlášením zániku dočasné ochrany žalobkyně. V odůvodnění svého rozsudku městský soud uvedl, že výklad § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. provedený žalovaným není v souladu s právními předpisy Evropské unie, neboť existují přesvědčivější argumenty (opřené o jejich jazykový i teleologický výklad i o soft law Evropské komise) pro závěr, že cizinci v postavení žalobkyně na dočasnou ochranu právo mají.

[5] Z prováděcího rozhodnutí Rady (EU) č. 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES (dále jen „prováděcí rozhodnutí“), soud dovodil, že smyslem dočasné ochrany je poskytnout rychlou, jednoduchou a účinnou pomoc osobám postiženým válkou. Správní orgány a soudy proto nemají hledat sofistikované cesty, jak dočasnou ochranu odeprít. Soud je rovněž toho názoru, že žalobkyně podléhá osobní působnosti směrnice Rady 2001/55/ES, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (dále jen „směrnice o dočasné ochraně“). Na žalobkyni totiž lze aplikovat čl. 2 písm. c) směrnice upravující status *vysídlené osoby*, přičemž podmínkou jeho naplnění není to, že žadatel nemá povolení k dlouhodobému pobytu v jiném státě. Přiznání víza či povolení k pobytu v zahraničí rovněž neznamená, že osoba automaticky přestává žít v zemi, ve které právě pobývá. Z pohledu městského soudu je rozdíl mezi získáním povolení a jeho využitím (naplněním). Totéž vyplývá i z doporučujícího názoru Evropské komise citovaného v odst. 36 napadeného rozsudku. Městský soud dospěl k závěru, že český zákonodárce transponoval směrnici o dočasné ochraně chybně, jelikož § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. neodpovídá jejím cílům a jejímu smyslu. Členské státy mohou být vůči vysídleným osobám vstřícnější, nemohou jim však stanovit podmínky méně příznivé. Pokud tak český zákonodárce postupoval, ustanovení § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. nelze pro rozpor s evropským právem aplikovat.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobkyně

[6] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

pokračování

[7] Stěžovatel namítá, že ustanovení § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. je platnou součástí právního řádu. Jako orgán veřejné moci je povinen postupovat v souladu se zákonem. Zákonodárce směrnicí o dočasné ochraně transponoval do vnitrostátního práva úplně, žádná část směrnice proto není přímo aplikovatelná. Dále má za to, že nejsou splněny podmínky doktrín *acte éclairée* ani *acte clair* pro konstatování rozporu vnitrostátního práva s unijní úpravou. Soudní dvůr Evropské unie obsah směrnice o dočasné ochraně dosud nevyložil a městský soud nemohl mít za nepochybné, že ustanovení § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. je v rozporu se směrnicí o dočasné ochraně. Dané ustanovení podle stěžovatele dopadá na kanadská víza i na situace, kdy cizinec získá v České republice nebo v jiném státě povolení k trvalému pobytu či azyl. Kumulace dočasné ochrany a dalšího pobytového oprávnění by v takovém případě nedávala smysl – rozpor daného ustanovení s evropským právem by držitelům dočasné ochrany bránil přejít na jiná, regulérní pobytová oprávnění; kumulace pobytových oprávnění by také otevírala cestu ke zneužívání benefitů dočasné ochrany.

[8] Podle stěžovatele je dočasná ochrana provizorním pobytovým oprávněním, které cizinci umožňuje pobývat mimo zemi, v níž mu hrozí nebezpečí, dokud toto nebezpečí nepomine. Alternativně však je účel dočasné ochrany vyčerpán tím, že cizinec získá dlouhodobé pobytové oprávnění v jiném státě. Podle čl. 19 směrnice o dočasné ochraně mohou členské státy vyloučit souběh dočasné ochrany a mezinárodní ochrany. Tím spíše směrnice umožňuje vyloučit souběh s jiným pobytovým oprávněním. Evropská komise dovozuje, že dočasná ochrana v jednom členském státě zaniká jejím udělením v jiném členském státě. Není tedy důvod, proč by neměla zanikat i udělením pobytového oprávnění v jiném státě světa. Ustanovením § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. vnitrostátní zákonodárce pouze vyplnil mezeru v unijní úpravě. Ačkoli se v případě žalobkyně může aplikace § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. s ohledem na geografickou vzdálenost Kanady jevit jako tvrdá, nemá tato skutečnost vliv na soulad ustanovení s právem Evropské unie. Žalobkyně byla o důvodech zániku dočasné ochrany poučena, přesto o kanadské vízum požádala. Stěžovatel rovněž nesouhlasí s tím, že městský soud v napadeném rozsudku odkázal na své další rozsudky týkající se neudělení dočasné ochrany – tyto odkazy jsou podle stěžovatele nepřiléhavé, neboť se týkaly neudělení dočasné ochrany, nikoli jejího zániku.

[9] Žalobkyně se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila se závěry napadeného rozsudku a navrhla, aby zdejší soud kasační stížnost zamítl.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou a proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Poté přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[11] Kasační stížnost není důvodná.

[12] Podle § 5 odst. 8 písm. c) zákona č. 65/2022 Sb. „[o]právnění k pobytu za účelem dočasné ochrany dále zaniká udělením víza k pobytu nad 90 dnů, povolení k pobytu nebo mezinárodní ochrany na území České republiky nebo v jiném státě.“

[13] Nejvyšší správní soud na úvod předesílá, že jeho druhý senát již rozsudkem ze dne 5. 9. 2024, č. j. 2 Azs 111/2024 - 29, publ. pod č. 4638/2024 Sb. NSS, rozhodl ve věci matky žalobkyně tak, že kasační stížnost stěžovatele, jenž je stěžovatelem i v nyní projednávané věci, zamítl. Je vhodné zdůraznit, že daný případ svou procesní historií, skutkovými okolnostmi i uplatněnými kasačními námitkami zcela odpovídá nyní projednávané věci pouze s tím rozdílem, že v tomto případě je žalobkyně nezletilým dítětem.

[14] Druhý senát dospěl k závěru, že v daném případě nebylo s ohledem na obsah směrnice o dočasné ochraně možné aplikovat důvod zániku oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany spočívající v udělení víza k pobytu nad 90 dnů v jiném státě. Doplnil, že jde o závěr natolik zřejmý, že nezůstává prostor pro jakoukoli rozumnou pochybnost (*acte clair*).

[15] Podle druhého senátu směrnice o dočasné ochraně s vyloučením osob z dočasné ochrany počítá toliko v člancích 19 a 28. Žádný z důvodů tam uvedených ale obsahově neodpovídá důvodu, pro který mělo podle § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany zaniknout tehdejší žalobkyni. Zavedení tohoto dalšího důvodu pro vyloučení osoby z dočasné ochrany ve vnitrostátním právu zjevně představuje méně příznivý standard zacházení, který je v rozporu se směrnicí o dočasné ochraně. Stejně tak z žádného ustanovení směrnice o dočasné ochraně či z její systematiky nevyplývá, že by unijní normotvůrce koncipoval dočasnou ochranu jako subsidiární institut a že by vnitrostátní právo mohlo stanovit udělení dlouhodobého víza ve třetím státě jako důvod zániku oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany. Naopak, čl. 8 odst. 1 směrnice o dočasné ochraně kategoricky požaduje, aby členské státy přijaly opatření nezbytná k zajištění povolení k pobytu osobám požívajícím dočasnou ochranu, a to na celé období trvání ochrany. Udělení víza k pobytu nad 90 dnů ve třetím státě nemůže být překážkou práva žalobkyně na dočasnou ochranu. Lze doplnit, že tytéž závěry obsahuje i rozsudek osmého senátu zdejšího soudu ze dne 5. 9. 2024, č. j. 8 Azs 174/2024 - 25.

[16] Téměř všechny uplatněné kasační námitky se vztahují ke stěžejní právní otázce aplikace ustanovení § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. na posuzovanou věc. Podle Nejvyššího správního soudu lze výše uvedené závěry na nyní projednávaný případ plně vztáhnout. Kasační soud zároveň nevidí důvod se od uvedené judikatury odchýlovat. Stěžovatel ostatně podal v tomto případě kasační stížnost obsahově totožnou jako ve věci rozhodované druhým senátem. I podle senátu rozhodujícího v tomto případě nelze důvod zániku oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany podle § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. aplikovat s ohledem na rozpor ustanovení s obsahem směrnice o dočasné ochraně a její přímý účinek. Stěžovatel se mylí, má-li za to, že daná situace nespadá pod doktrínu *acte clair* (srov. odst. [40] rozsudku druhého senátu). Pokud dané ustanovení nelze s ohledem na výše uvedené vůbec aplikovat, je jakákoli polemika v otázce jeho věcné působnosti či důsledků jeho užití bezpředmětná. Tímto je většina uplatněných kasačních námitek vypořádána.

pokračování

[17] Jedinou kasační námitkou, která s otázkou aplikace ustanovení § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. přímo nesouvisí, je námitka nepřiléhavé judikatury, na níž městský soud odkázal v odst. 29, 36 a 37 napadeného rozsudku. Nejvyšší správní soud se stěžovatelem nesouhlasí. Městský soud se v napadeném rozsudku zabýval smyslem a účelem směrnice o dočasné ochraně, které z uvedených rozsudků vyplývají, ačkoli se skutkově vztahují k jiným fázím procesu udělování dočasné ochrany. Městský soud si přitom tohoto rozdílu byl vědom (srov. odst. 29 napadeného rozsudku).

[18] Nejvyšší správní soud rovněž shodně s postupem druhého senátu v jeho rozsudku koriguje závěr městského soudu, podle něhož je dán nesoulad § 5 odst. 8 písm. d) zákona č. 65/2022 Sb. jako celku se směrnicí o dočasné ochraně (srov. odst. 39 napadeného rozsudku). Zdejší soud upozorňuje, že nelze posuzovat soulad celého ustanovení s právními předpisy Evropské unie, neboť předmětem přezkumu v dané věci je otázka eurokonformity normy, podle níž je udělení víza k pobytu nad 90 dnů v jiném státě důvodem pro zánik oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany (srov. v podrobnostech rozsudek druhého senátu v odst. [31] až [34]).

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 poslední věta s. ř. s.).

[20] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení úspěšný, nemá proto ze zákona právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně měla ve věci plný úspěch, avšak nedoložila zdejšímu soudu vyčíslení případných nákladů řízení, soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 17. dubna 2025

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu